

Innovatsiooniprojekti ideekavand¹

AVALIKU SEKTORI INNOVATSIOONIVÕIMEKUSE TÕSTMINE

Ideekavandit täites palume tutvuda riigikantselei veebilehel toodud [soovituste ja juhistega projekti esitajale](#).

Innovatsiooniprojekti nimi	Kohaliku omavalitsuse digiteenuse loomise agent
Innovatsiooniprojekti fookusvaldkond	☐ Droonitehnoloogiate valdkond ☒ Tehisintellekti lahenduste valdkond
Innovatsiooniprojekti panus valitsuse tegevuskava prioriteetidesse	☐ Riigi kriisikindluse suurendamine ☐ Majanduse kasvule kaasa aitamine ☒ Riigi tõhus juhtimine
Innovatsiooniprojekti esitajad (tulevased RK partnerid) (asutus/asutused)²	Eesti Linnade ja Valdade Liit
Projektijuht või ideekavandi esitaja kontaktisik (nimi, asutus, e-posti aadress ja telefon)	Annemarii Hunt, Eesti Linnade ja Valdade Liit, annemarii.hunt@elvl.ee , Pärnu, 5543711
Innovatsiooniprojekti kestus (kuudes)	24 kuud <i>Ajaarvestust alustame üldjuhul partnerluslepingu sõlmimisest.</i>
Innovatsiooniprojekti kogumaksumus (sh käibemaks, kui on abikõlblik)	Kogumaksumus: 1 055 000 eurot, Eesti Linnade ja Valdade Liit. Teisi partnereid ei ole.
Käibemaks	☒ jääb kulu tegija kanda (käibemaks abikõlblik) ☐ saab küsida riigilt tagasi (käibemaks ei ole abikõlblik) <i>Vastav info täita iga partneri kohta (kopeeri ridu ning kirjuta partneri nimi juurde)</i>

¹ Juhul kui ideekavand on mõeldud **asutusesiseseks kasutamiseks**, siis lisage vastav alus ideekavandi päisesse.

² **Partner EL struktuurivahendite mõttes**, kes viib ise läbi innovatsiooniprojekti elluviimisega seotud hanked, sõlmib lepingud ning vastutab aruandluse eest.

1. Probleemikirjeldus (max 2 lk)

Kirjeldage lahendamist vajavat probleemi, selle olulisust ning keda see probleem puudutab.

- Selgitage, miks on probleem aktuaalne.
- Hinnake probleemi mõju (nt rahaline kokkuhoid, keskkonna- või sotsiaalne kasu). Kirjeldage probleemi tausta. Mida on probleemi lahendamiseks Eestis juba tehtud või mis on tegemisel? Tooge välja relevantsete teiste riikide kogemused probleemi lahendamisel.

Riigi tasandil on Eesti digiteenused hästi välja arendatud, kuid kohalike omavalitsuste (KOV) teenuste digitaliseerituse tase on jätkuvalt ebaühtlane. Eestis on 78 omavalitsust, kuid digiteenuste süsteemse arendamisega tegeleb neist vaid ligikaudu 15. Mitmed olulised teenused toimivad riiklike infosüsteemide kaudu (nt EHR, PLANIS, STAR, EHIS), kus kodanik saab teenust iseteeninduses kasutada ja ametnik taotlust menetleda. Omavalitsuste enda korraldatavate teenuste digitaliseeritus sõltub aga suuresti iga KOV-i võimekusest.

Omavalitsuste vahel on märkimisväärsed erinevused nii rahaliste vahendite, töötajate kompetentsi kui ka juhtkonna toe osas. Tallinnas on digitaliseeritud peaaegu kõik avalikud teenused, samas kui väiksematel omavalitsustel napib vahendeid, teadmisi ja spetsialiste kaasajaste digiteenuste loomiseks ja haldamiseks. Võimekamad KOV-id kasutavad erasektori infosüsteeme, kuid see ei ole kõigile jõukohane. Digiteenuste loomiseks ainus nn standardlahendus Eestis on erasektori poolt pakutav no-code platvorm Spoku, mida kasutab üle 50 omavalitsuse. Ent kõik ei ole sinna teenuseid loonud (peamiselt digipädevate töötajate puudumise tõttu). Spokus saavad ametnikud luua e-vorme analoogselt Forms keskkondadele, kuid lisaks on selles süsteemis ka TARA autentimine, X-teega liidestus, iseteenindus, taotluste ja aruannete menetlus, digiteenustele tagasiside kogumine, e-kirjade mallide kasutamine (nt teated, mis lähevad taotlejale ja ametnikule taotluse esitamisel, tagasilükkamisel, registreerimise jms). Alternatiivsed lahendused puuduvad. Varem pakuti ka KOVMEN platvormi, kuid see suleti 2026. aasta alguses kuna seda ei arendatud edasi ning see ei vastanud enam kasutajate ootustele.

Elaniku jaoks ei ole oluline, kas teenust osutab riik või omavalitsus: ta eeldab, et avalikku teenust saab kasutada lihtsalt, kiiresti ja digitaalselt. Praktikas tähendab suhtlus väiksema KOV-iga aga sageli endiselt dokumendi allalaadimist, käsitsi täitmist, digiallkirjastamist ja e-kirjaga saatmist või isegi kohapeal käimist. See suurendab halduskoormust nii elanikele kui ka ametnikele ning vähendab teenuste kasutusmugavust.

Kohalikus omavalitsuses digiteenuse loomine eeldab sageli teenuse omaniku, juristi, andmekaitse spetsialisti ja tehnilise spetsialisti koostööd. Ametnikud peavad läbi töötama õigusaktid, kirjeldama teenuse protsessi, koostama vorme, määratlema vajalikud andmed, seadistama reegleid, looma arvutusvalemiteid ning analüüsima võimalusi registritest andmete automaatseks pärimiseks. Teenuse muutumisel tuleb sama töö sageli uuesti teha. Nii kulub märkimisväärne osa ametnike tööajast tehnilistele ja administratiivsetele tegevustele, mis ei loo otsest väärtust elanikele, kuid on vajalik digiteenuse pakkumise võimaldamiseks.

Probleem on muutunud eriti aktuaalseks tööjõupuuduse ja avalike teenuste kvaliteedile esitatavate kasvavate ootuste tõttu. KOV ametnike aeg kulub korduvatele haldustoimingutele, mida oleks võimalik automatiseerida, samal ajal kui IT-spetsialistide ja arendajate värbamine on KOV-idele keeruline ja kulukas, eriti väiksemates omavalitsustes, kelle eelarve on piiratud. Seetõttu on vältimatu otsida lahendusi, mis võimaldavad digiteenuseid luua ja hallata väiksema ressursikuluga ning suurema automatiseerituse abil.

Projekti tulemusena väheneks märkimisväärselt digiteenuste loomiseks, muutmiseks ja haldamiseks kuluv tööaeg. Ametnikud saaksid keskenduda rohkem elanike nõustamisele ja sisulisele tööle. Täna vajab KOV digiteenuse loomiseks spetsialisti, kes oskab kasutada infosüsteemi. Projekti tulemusena peaks teenuse loomine olema võimalik teenuse omaniku tasandil, kus ametnik kirjeldab teenust ning tehisintellekt aitab selle põhjal koostada digiteenuse lahenduse.

Omavalitsuste jaoks tähendab see väiksemat sõltuvust erioskusega spetsialistidest, madalamaid halduskulusid ning võimalust luua ja hallata rohkem digiteenuseid olemasoleva personali ja eelarve

piires. Projekti hüpotees on, et tehisintellekti abil on võimalik vähendada lihtsama digiteenuse loomiseks kuluvat tööaega vähemalt 70% võrreldes tavapärase protsessiga.

Probleemi lahendamiseks on Eestis juba astunud samme. Eesti Linnade ja Valdade Liit on algatanud projekti, mille eesmärk on muuta kohalike omavalitsuste teenused paremini leitavaks riigiportaalis eesti.ee ühtse teenuste kataloogi kaudu. See parandab teenuste nähtavust ja kättesaadavust, kuid ei lahenda digiteenuste loomise ja haldamise võimekuse probleemi. Teenuse kirjeldus riigiportaalis ei tähenda veel, et teenust oleks võimalik täielikult digitaalselt kasutada või automatiseeritult menetleda.

Rahvusvaheliselt ei ole veel sarnaseid AI lahendusi loodud, küll aga pakutakse erinevaid Eestiga võrreldes sarnaseid lahendusi. Suurbritannias kasutatakse riiklike teenuste pakkumiseks programmeerimisostusteta vormilahendust GOV.UK Forms, mis võimaldab asutustel luua ja hallata digitaalseid teenuseid ilma mahukate arendusprojektideta. Ukrainas koondab platvorm Diia sadu avalikke teenuseid ühtsesse kasutuskeskkonda, pakudes elanikele terviklikku digikogemust. Mitmes arenguriigis kasutatakse ÜRO toetatud eRegistrations-lahendust avalike teenuste digitaliseerimiseks. Lisaks on maailmas laialdaselt kasutusel madala koodivajadusega (low-code) ja koodivabad (no-code) platvormid, nagu Nintex ja Flowable, mis võimaldavad teenuseid kiiresti luua ja automatiseerida ka organisatsioonidel, kellel puudub tugev arendusvõimekus.

Eesti kohalike omavalitsuste puhul seisneb peamine väljakutse selles, kuidas tagada kõigile omavalitsustele võrdne võimekus pakkuda kaasaegseid digiteenuseid sõltumata nende suuruselt, eelarvest või tehnilisest kompetentsist. Projekti realiseerumisel on võimalik digiteenuseid luua AI abil väiksema aja- ja ressursikuluga ning muuta teenuse digitaliseerimist lihtsamaks ja mugavamaks, et sellega saaks hakkama iga ametnik olenemata digipädevusest. See aitaks vähendada halduskoormust, parandada ja ühtlustada avalike teenuste kvaliteeti ning suurendada avaliku sektori efektiivsust kogu riigis.

2. Projekti eesmärk

Sõnastage konkreetne, selge ning mõõdetav eesmärk¹, mille saavutamist või mitte saavutamist on võimalik hinnata.

- Kirjeldage, kuidas plaanite projekti eesmärgi saavutamist mõõta.

Eesmärk on saavutada olukord, kus omavalitsuste lihtsama digiteenuse loomine võtab vähemalt 70% vähem aega võrreldes tavapärase protsessiga. Selleks töötatakse välja tehisintellektil põhinev teenuste digitaliseerimise agendi **prototüüp**, mida piloteeritakse viie kohaliku omavalitsusega.

Agendi mõju hindamiseks võrreldakse digiteenuse loomisele kuluvat aega tavapärase ja agendipõhise lähenemise korral. Selleks antakse vähemalt kolmele ametnikule ette sama näidisteenuse kirjeldus ja seda reguleerivad õigusaktid ning nad seadistavad digiteenuse käsitsi. Tulemusi võrreldakse ametniku tööga, kes loob sama digiteenuse agendi abil. Hindamise aluseks on digiteenuse loomiseks kulunud aeg.

Agent toetab omavalitsusi kogu teenuse digitaliseerimise protsessis:

- analüüsib teenuse kirjeldusi, õigusakte ja menetlusprotsessi kirjeldust;
- analüüsib olemasolevaid samalaadseid digiteenuseid Eestis ja võimalusel ka rahvusvaheliselt;
- pakub välja erinevaid teenuse digitaliseerimise lahendusi;
- loob teenuse kirjelduse vastavalt väljakujunenud praktikale;
- määratleb teenuse osutamiseks vajaliku andmekoosseisu ning loob e-vormi ning vajadusel ka aruande e-vormi;
- tuvastab võimalikud andmeallikad ja X-tee teenused (nt X-tee teenuse kataloogist), mille kaudu on võimalik vajalikud andmed automaatselt saada;
- loob vajalikud reeglid (nt sünnitoetust saab taotleda vaid kuni lapse teatud vanuseni);
- täiendab loodud digiteenust kasutajate tagasiside põhjal (nt sõnastuse parandus või trükiviga);

- digiteenuse valmimisel loob agent ametniku jaoks arusaadavas (mittetehnilises) keeles dokumenteeritud digiteenuse seadistamise kirjeldust.

Projekti edukust hinnatakse järgmiste mõõdikute alusel:

Pilootprojektis osalevate kohalike omavalitsuste arv: 5 omavalitsust (Tartu, Pärnu, Viimsi, Saue, Türi).

- Agendi abil loodud või digitaliseeritud teenuste arv – vähemalt 25 teenust (keskmiselt 5 teenust iga pilootomavalitsuse kohta).
- Lihtsama digiteenuse loomisele kuluva aja vähenemine – vähemalt 70% võrreldes tavapärase protsessiga.
- Kasutajate rahulolu – vähemalt 80% pilootprojektis osalenud ametnikest hindab lahenduse kasutamist kasulikuks.

3. Võimalikud lahendussuunad (max 2 lk)

Kirjeldage võimalikke lahendusi ning tegevusi, millega projekti eesmärk saavutatakse.

- Kirjeldage võimalikke lahendussuundi, põhjendage eelistatud lahendussuuna valikut (NB! Valitud lahendussuund ei ole siduv, see võib projekti käigus muutuda).
- Kirjeldage probleemi lahendamiseks vajalikke tegevusi, mida antud katseprojekti raames plaanitakse teha.
- Selgitage, kuidas lahendust katsetatakse. Selgitage, kuidas läbi viidavat katsetust ja selle edukust hindate.

Võimalikud lahendussuunad

Kohalike omavalitsuste digiteenuste loomiseks ja arendamiseks kasutatakse Eestis eelkõige erasektori poolt pakutavat e-teenuste platvormi Spoku, mis toimib tarkvara kui teenus (SaaS) põhimõttel. Seda kasutab ligikaudu 50 omavalitsust. Näiteks võimaldab Spoku luua e-vorme, kasutada X-tee andmevahetust ning digitaliseerida erinevaid teenuseid. Selliste lahenduste kasutamine eeldab siiski tehnilisi teadmisi, süsteemi tundmist ning sageli ka spetsialisti olemasolu, kes teenuste loomist ja haldamist toetab.

Praktikas ei ole digiteenuse loomine ühe ametniku ülesanne. Teenuse digitaliseerimine eeldab tavaliselt teenuse omaniku, juristi, andmekaitespetsialisti ja tehnilise eksperdi koostööd. Teenuse loomine võib lihtsama teenuse puhul võtta nädalaid (sh ooteaeg) ning keerukamate teenuste puhul kuid või isegi aastaid. Protsessi aeglustavad vajadus kooskõlastada erinevate osapoolte seisukohti, õigusaktide tõlgendamine, infosüsteemide piirangud ning organisatsioonilised muudatused.

Seetõttu nähakse projekti raames võimalust kasutada tehisintellekti kui teenuste digitaliseerimise assistenti, mis toetab ametnikke teenuse analüüsimisel, vajalike andmete määramisel, teenuse kujundamisel ning digiteenuse tehnilisel loomisel.

Alternatiiv 1 – olemasoleva väljakujunenud praktika täiendamine

Olemasolevat e-teenuste populaarsemat platvormi (Spoku) täiendatakse tehisintellektil põhineva digitaliseerimise agendiga. Sellel platvormil on juba märkimisväärne kasutajaskond Eesti kohalikes omavalitsustes ning on tekkinud hulk erinevaid digiteenuse vorme. Lisaks süsteem on integreeritud X-tee ja läbi selle on võimalik pärida andmeid erinevatest registritest. See võimaldab uut lahendust kiiresti katsetada ja kasutusele võtta ilma, et omavalitsused peaksid tegema suuri muudatusi oma töökorralduses või IT-taristus. Lisaks loob see võimaluse arendada eksporditavat toodet, mida saaks pakkuda ka teistele riikidele. Lahenduse puuduseks on, et see eeldab sisuliselt ühe konkreetse platvormi eelvalikut, millega kaasneb riigiabi ja konkurentsineutraalsuse risk.

Alternatiiv 2 – olemasoleva rahvusvahelise e-vormide lahenduse täiendamine

Rahvusvahelist e-teenuste või e-vormide platvormi eRegistrations täiendatakse tehisintellektil põhinevate funktsioonidega. Selle eelis on olemasoleva tehnoloogilise baasi kasutamine, kuid puuduseks väiksem kohandatus Eesti õigusruumi, andmevahetuslahenduste (sh X-tee), kohalike omavalitsuste vajadustega ning sama platvormi eelvalikuga seotud risk nagu Alternatiivis 1.

Alternatiiv 3 – uue avaliku sektori platvormi loomine

ELVL loodava kohalike omavalitsuste teenuste kataloogi juurde luuakse uus e-teenuste loomise keskkond, mis võimaldab digiteenuseid luua ja hallata. Lahendus oleks vabavaraline ning võimaldaks erinevatel teenusepakkujatel seda edasi arendada, kasutada ja eksportida. Puuduseks on suurim arendusmaht ja teostusaeg ning olemasoleva kasutajaskonna ja valmis teenuste puudumine, mis aeglustaks katsetamist ja kasutuselevõttu.

Alternatiiv 4 – eelistatud lahendus.

Alternatiivid 1–3 eeldavad sisuliselt konkreetse lahenduse või pakkuja eelvalikut ning toovad seetõttu sisse riigiabi ja konkurentsi puudumise riski. Kõige puhtam ja riigihankeõigusega kooskõlas olev tee on jätta tehnoloogiline valik konkurentsi otsustada ning sõnastada vajadus platvormineutraalselt. Sõltuvalt menetluse keerukusest ja tehnilise ebakindluse tasemest sobib selleks kaks menetlusliiki; täpne valik kinnitatakse hanke ettevalmistuse faasis.

4.1. Avatud hange: ELVL kirjeldab KOVide vajadused ja tulemusnõudeid, kõik huvitatud pakkujad esitavad pakkumused, võitja selgub konkrentsis ja sõlmitakse leping ühe partneriga. Hanke tehniline kirjeldus on platvormineutraalne: nõuded sõnastatakse läbi avatud API-de, standardite ja funktsionaalsuse, mitte konkreetse toote nimel. Hankes saaksid osaleda nii Piksel, eRegistrations kui ka kõik teised pakkujad ning valik tehakse konkrentsis. IP-õigused on lepinguline küsimus. IP võib jääda erasektorile tingimusel, et tasu vastab turuhinnale ja KOV-id saavad tasuta, tähtajatu, all-litsentseeritava kasutusõiguse oma avalike teenuste osutamiseks.

4.2. Innovatsioonipartnerlus, mis on sobiv T&A iseloomuga projektide jaoks, kus turul valmislahendust ei ole. ELVL kirjeldab oma vajadust ja tulemusnõudeid, valib näiteks 2–3 partnerit, kes arendavad paralleelselt konkureerivaid lahendusi etappide kaupa (kontseptsioon → prototüüp → piloot), iga etapi järel hindab tulemusi ja võib lepinguid lõpetada või jätkata, ning lõpuks saab parima partneri käest ilma uue hanketa osta täismahus piloteerimise. Selle valiku vajadus ja tulemusnõuded kirjeldatakse platvormineutraalselt, partnerite valik tehakse konkrentsipõhiselt ja hindamine peab olema objektiivne. Innovatsioonipartnerluse eelis avatud hanke ees on see, et T&A faasis on mitu partnerit paralleelselt ja konkrents kestab kogu arenduse vältel. Näiteks kui Piksel/Spoku, eRegistrations, või muu IT partner alustaksid paralleelselt, selguks tegelik tehniline paremus alles prototüübi faasis, mitte hankedokumentide hindamisel. Samas tõenäoliselt oleks menetlus aga aeglasem ja keerukam ning hind oleks kallim.

Mõlemad variandid hoiavad lahendussuuna tehnoloogianeutraalse ja konkrentsipõhisena ning maandavad riigiabi riski, võimaldades samal ajal eelistada pakkujaid, kellel on reaalne KOV-ide digiteenuste kogemus, väikseim hind ja jätkusuutlik väljavaade.

Projekti tegevused

Tegevus 1. Nõuete kaardistamine ja eeluuring

Kaardistatakse kohalike omavalitsuste teenuste digitaliseerimise peamised kitsaskohad, analüüsitakse olemasolevaid lahendusi ning määratletakse agendi funktsionaalsed ja tehnilised nõuded koostöös teenuste omanike ja valdkonnaekspertidega.

Tegevus 2. AI-agendi arendus ja prototüübi loomine

Arendatakse prototüüp, mis suudab analüüsida teenuste kirjeldusi, õigusakte, menetlusprotsesside kirjeldusi ja olemasolevaid digiteenuste ülesehitust ning pakkuda soovitusi teenuse digitaliseerimiseks. Samuti oskaks agent analüüsida vajalikke X-tee alamsüsteemide kataloogi teenuseid, et vajalikud andmed saada registritest, mis neid andmeid haldavad. Prototüüpi integreeritakse võimalusel olemasolevate e-teenuste platvormidega.

Tegevus 3. Pilootprojekt kohalikes omavalitsustes

Lahendust katsetatakse vähemalt viies erineva suuruse ja võimekusega omavalitsuses. Katsetatakse erinevate valdkondade teenuseid, näiteks taotluste menetlemist, lubade väljastamist, toetuste taotlusi ning muid elanikele suunatud teenuseid.

Tegevus 4. Tagasiside kogumine ja lahenduse täiustamine

Pilootprojekti käigus kogutakse tagasisidet teenuste omanikelt, ametnikelt ja vajaduse korral teenuste kasutajatelt. Analüüsitakse süsteemi täpsust, kasutusmugavust ja võimalikke tehisintellekti eksimusi ning tehakse vajalikud parandused.

Tegevus 5. Projekti õnnestumise puhul kasutuselevõtu ettevalmistamine

Kuna projekti toetatakse kuni tehnoloogilise valmisoleku tasemeni TRL 7, mis tähendab lahenduse edukat piloteerimist reaalses kasutuskeskkonnas, koostatakse projekti lõppfaasis lahenduse laiemaks rakendamiseks vajalikud soovitusel ja tegevuskava.

Lahenduse katsetamine ja edukuse hindamine

Katseprojekti käigus võrreldakse tehisintellekti abil loodud digiteenuse loomise protsessi tavapärase protsessiga. Hindamisel kasutatakse järgmisi **mõõdikuid**:

- * pilootprojekti osalevate omavalitsuste arv (5);
- * loodud või digitaliseeritud teenuste arv (25);
- * lihtsama digiteenuse loomiseks kulunud aja vähenemine (vähemalt 70%);
- * ametnike rahulolu lahendusega (vähemalt 80% pilootprojekti osalenud ametnikest hindab lahenduse kasutamist kasulikuks);
- * tehisintellekti soovitusel ja rakendatavus;
- * agendi digiteenuse vastavus;
- * projekti lõpuks saavutatakse tehnoloogilise valmiduse tase TRL 7 (prototüübi demonstreerimine reaalses keskkonnas)

Katse loetakse edukaks, kui pilootomavalitsused suudavad agendi abil luua või uuendada digiteenuseid oluliselt kiiremini kui tavapärase protsessi käigus.

Sisuliselt ametnikust saab teenuse disainer ning tehisintellektil põhinev lahendus täidab mingil määral juristi, analüütiku, andmekaitse ning tehnilise konsultandi rolli.

4. Projekti uuenduslikkus

Tuua selgelt välja projekti uuenduslikkus –mida tehakse senisest teisiti kas see hõlmab uusi tehnoloogiaid, protsesse, toimetamismeetodeid, disaini, turgu vms?

- Selgitage lahenduse uuenduslikkust nii Eesti kui globaalses kontekstis.
- Mis on projektis sellist, mis vajab katsetamist?

Projekti uuenduslikkus seisneb selles, et tehisintellekti kasutatakse kohalike omavalitsuste digiteenuste loomise ja arendamise protsessi automatiseerimiseks. Kui täna eeldab digiteenuse loomine teenuse

omaniku, juristi, andmekaitespetsialisti ja tehnilise spetsialisti koostööd ning infosüsteemi põhjalikku tundmist, siis projekti eesmärk on võimaldada teenuse digitaliseerimist teenuse omaniku tasandil. Ametnik ei pea enam teadma, kuidas infosüsteemis vormi üles ehitada või milliseid andmekoosseise kasutada ega oskama analüüsida X-tee teenuste tehnilisi kirjeldusi või XML-vormingus teenusekirjeldusi, vaid kirjeldab teenuse sisu ning agent teeb ettepaneku digiteenuse ülesehituseks.

Lahendus ühendab ühte tehisintellektil põhinevasse töövoogu teenuse kirjelduse, õigusaktide, menetlusprotsesside, andmekoosseisude, registrite ja X-tee teenuste analüüsi ning nende põhjal digiteenuse loomise. Agent ei piirdu üksnes tekstilise nõustamisega, vaid loob konkreetseid väljundeid: teenusekirjelduse, menetlusmudeli, e-vormi, vormireeglid ja ettepanekud andmete automaatseks kogumiseks registritest.

Uuenduslik on ka lähenemine, mille kohaselt agent ei loo ainult digiteenust, vaid aitab kujundada kogu teenuse loogikat. Sisuliselt ühendatakse ühte tööriista teenuse disaini, õigusanalüüsi, andmeanalüüsi ja digiteenuse loomise funktsioonid.

Eestis on kohalike omavalitsuste digiteenuste loomisel kasutusel no-code lahendus Spoku, mis võimaldab teenuseid seadistada ilma tarkvaraarenduseta. Samas eeldab selline lahendus süsteemi tundmist ning digiteenuse käsitsi seadistamist.

Tänu projektile muudab digiteenuste loomise spetsialisti-kesksest tegevusest teenuseomaniku-keskseks tegevuseks ning võimaldab väiksema võimekusega omavalitsustel luua digiteenuseid oluliselt väiksema aja- ja ressursikuluga ega eelda põhjalikku digipädevust.

Globaalses kontekstis on olemas erinevaid no-code ja low-code platvorme ning tehisintellekti kasutavaid arendustööriistu (nt O365 Copiloti abil Formsi koostamine), kuid avaliku sektori teenuste digitaliseerimisele spetsialiseerunud lahendusi on vähe. Käesoleva projekti eripära seisneb selles, et agent arvestab avaliku sektori teenuste eripäradega, sealhulgas õigusaktide, menetlusprotsesside, X-teelega liidestatud registrite, andmekaitse-õuete ja andmevahetuse vajadustega.

Projekti käigus soovitakse katsetada järgmisi hüpoteese:

- tehisintellekt suudab teenuse kirjelduse ja õigusaktide põhjal koostada kasutuskõlbliku esmase digiteenuse lahenduse;
- tehisintellekt suudab tuvastada teenuse osutamiseks vajalikud andmed ning teha asjakohaseid ettepanekuid registrite ja X-tee teenuste kasutamiseks;
- tehisintellekti abil on võimalik vähendada lihtsama digiteenuse loomiseks kuluvat tööaega vähemalt 70% võrreldes tavapärase käsitsi seadistamise protsessiga;
- valdkonna eest vastutavad teenistujad suudavad agendi abil luua ja hallata digiteenuseid ilma tehniliste spetsialistide pideva kaasamiseta;
- tehisintellekti abil loodud digiteenuse kvaliteet, kasutatavus ja õiguslik vastavus on võrreldavad inimese poolt käsitsi loodud digiteenusega.

Katseprojekti tulemusel soovitakse hinnata, kas tehisintellektil põhinev digitaliseerimise agent võimaldab vähendada digiteenuste loomise aega vähemalt 70%, säilitades samal ajal teenuste kvaliteedi, kasutatavuse ja vastavuse õiguslikele nõuetele. Kui hüpotees leiab kinnitust, loob see võimaluse muuta avalike teenuste digitaliseerimine oluliselt kiiremaks ja kättesaadavamaks nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt.

5. Projekti elluviimisega (katsetusega) seotud riskid ja nende maandamismeetmed

Kirjelda peamisi riske, mis võivad takistada projekti elluviimist või eesmärkide saavutamist, ning kavanda maandamismeetmed.

Risk 1. Lahenduse kasutuskulu kujuneb kohalike omavalitsuste jaoks liiga kõrgeks

Tehisintellektil põhineva lahenduse arendamisel võib tekkida oht, et lahenduse kasutamisega seotud kulud (arendus-, litsentsi-, majutus- või tehisintellekti teenuste kulud) kujunevad väiksemate omavalitsuste jaoks liiga kõrgeks.

Maandamismeede: projekti käigus keskendutakse minimaalse elujõulise lahenduse (MVP) loomisele ning välditakse liigset funktsionaalsust. Arendustegevused prioritseeritakse vastavalt kasutajate vajadustele ning hinnatakse pidevalt lahenduse kuluefektiivsust. Pilootprojekti käigus kogutakse sisendit võimaliku hinnamudeli kujundamiseks.

Risk 2. Projektimeeskonna võtmeisikute vahetumine

Projekti edukus sõltub olulisel määral projektijuhi ja valdkonnaekspertide teadmistest ning kaasatusest. Võtmeisikute lahkumine või rollimuutused võivad põhjustada viivitusi ja teadmiste kadu.

Maandamismeede: projekti kaasatakse vähemalt kaks Eesti Linnade ja Valdade Liidu esindajat ning dokumenteeritakse kõik olulisemad otsused, nõuded ja tööprotsessid. Teadmisi jagatakse regulaarselt kogu projektimeeskonnaga, et vältida sõltuvust üksikutest inimestest.

Risk 3. Teenuste ja õigusaktide andmestiku ettevalmistamine osutub ajamahukaks

Tehisintellekti mudeli efektiivsus sõltub kvaliteetsest sisendinfost. Kohalike omavalitsuste teenuste kirjeldused ja protsessid võivad olla ebaühtlase kvaliteediga või puudulikult dokumenteeritud, mistõttu võib nende standardiseerimine võtta planeeritust rohkem aega.

Maandamismeede: projekti esimeses etapis keskendutakse piiratud arvule teenustele ning luuakse standardiseeritud teenusekirjelduse formaat. Vajaduse korral kasutatakse olemasolevaid teenusekirjeldusi ja pilootomavalitsuste näiteid, et vältida liigset ajakulu andmete korrastamisele.

Risk 4. Tehisintellekti soovitus ei ole piisavalt täpsed või sisaldavad vigu

Tehisintellekt võib teha ekslikke järeldusi õigusaktide tõlgendamisel, andmekoosseisude koostamisel või registrite kasutamise soovitamisel. Selle tulemusena võivad tekkida valed või andmekaitsealasel probleemsed lahendused.

Maandamismeede: rakendatakse „human-in-the-loop“ põhimõtet, mille kohaselt teeb tehisintellekt ainult ettepanekuid ning lõpliku otsuse teenuse kujunduse, andmekoosseisu ja menetlusloogika kohta teeb alati vastutav ametnik. Pilootprojekti käigus hinnatakse süstemaatiliselt tehisintellekti soovitusete kvaliteeti ja täpsust.

Risk 5. Ametnike vähene valmisolek uue lahenduse kasutamiseks

Uue tehnoloogia kasutuselevõtt võib tekitada ebakindlust või vastuseisu, eriti juhul, kui kasutajad ei usalda tehisintellekti soovitusi või peavad lahendust keeruliseks.

Maandamismeede: lahendust arendatakse koostöös lõppkasutajatega ning pilootprojekti jooksul kaasatakse aktiivselt erinevate omavalitsuste ametnikke. Erilist tähelepanu pööratakse kasutusmugavusele (UX/UI), koolitustele ja juhendmaterjalidele.

Risk 6. Lahendust ei ole võimalik integreerida olemasolevate infosüsteemidega

Kohalikud omavalitsused kasutavad erinevaid infosüsteeme ning tehnilised piirangud võivad raskendada loodava lahenduse integreerimist olemasolevatesse tööprotsessidesse.

Maandamismeede: projekti käigus eelistatakse standardseid liidestusi ja avatud andmevahetusstandardeid. Pilootprojekti testitakse lahendust erinevate infosüsteemide ja teenusetüüpide puhul, et tuvastada võimalikud tehnilised takistused võimalikult varases etapis.

Risk 7. Õiguslikud või andmekaitsealased piirangud

Teenuste digitaliseerimisel tuleb arvestada isikuandmete kaitse, andmevahetuse ning avaliku sektori õigusruumiga. Võimalikud tõlgenduserinevused või regulatiivsed piirangud võivad mõjutada lahenduse rakendamist.

Maandamisemeede: projekti kaasatakse õigus- ja andmekaitseeksperdid, kes hindavad lahenduse vastavust kehtivatele õigusaktidele ja andmekaitseenõuetele. Kõik pilootlahendused vaadatakse enne kasutuselevõttu üle õigusliku ja andmekaitse vastavuse seisukohalt. Tehisintellekti roll on toetav ning agent aitab analüüsida teenuste kirjeldusi, menetlusprotsesse ja õigusakte ning koostada digiteenuse ülesehituse ettepanekuid, kuid ei tee iseseisvaid õiguslikke otsuseid ega töötle teenuste osutamise käigus tekkivaid isikuandmeid. Agent puutub kokku üksnes metaandmetega ehk teenuste kirjelduste, protsessimudelite ja asjakohaste õigusaktidega, mitte isikute andmetega.

6. Projekti ajakava

Koostage realistlik ajakava, mis hõlmab kõiki projekti tegevusi ning annab sellega sisendi projekti eelarve koostamisele.

- Ajakava koostamisel arvestage vajalike eel- ja järel- või vahetegevustega (nt partnerluslepingu sõlmimise ettevalmistus kuni 2 kuud, vajalike lubade saamine projekti jooksul vms).
- Milliste võimalike puhvritega oleks ajakavas mõistlik arvestada?
- Jagage tegevused loogilisteks etappideks, arvestage tegevuste omavahelisi seoseid ning ajalist järgnevust või paralleelsust.
- Hangete läbiviimise ajaraami kavandamiseks kasuta hankekalkulaatorit [Hankekalkulaator - EIS](#)

Tegevused	Tegevuse algus (mitmes kuu)	Tegevuse lõpp (mitmes kuu)	Kestus kokku (mitu kuud)
I etapp			
Innovatsiooni hanke ettevalmistus	Sept 2026	Jaauar 2027	4
Hange läbiviimine	Jaauar 2027	September 2027	8
II etapp			
AI-agendi arendus ja prototüübi loomine	September 2027	Juuli 2028	9
Piloot kohalikes omavalitsustes, sh tagasiside kogumine ja lahenduse täiustamine	Aprill 2028	Juuli 2028	4
Puhver ja aruandlus	Juuli 2028	September 2028	3
KOKKU			24 kuud

7. Projekti eelarve

Koostage realistlik eelarve detailsusega, mis hõlmab kõiki projekti tegevusi ning võimaldab seeläbi hinnata planeeritud kulude vajalikkust ja mõistlikkust.

- Arvutage eelarves summad kogumaksumusena (st sisaldavad kõiki makse), sh projektijuhi kogukulu.
- Lisage eelarvele kirjeldusena selle kujunemise põhjendused, arvutuste ja hinnangute alused.
- Eelarve kogusumma palume esitada 1000 euro täpsusega.

Kohandage eelarvetabelit oma projekti vajadustele vastavaks.

Tegevused	Partner 1 kulud	Partner 2 kulud	Kulud kokku
I etapp			
Projektijuhtimine ning lähetuskulud	150 000		150 000
Teenuste analüüs	65 000		65 000
II etapp			
Tarkvaraarendus ja AI-agendi loomine (teenuse kirjelduse ja õigusaktide analüüsi moodul, e-vormide ja aruandluse vormid, X-tee analüüsi moodul, jms)	600 000		600 000
AI-teenuste, litsentside ja taristu kulud	70 000		70 000
Teenusedisain ja UX	30 000		30 000
X-tee ekspert	20 000		20 000
Välised eksperdid: digiteenuse arendamine, õiguslik ja andmekaitse	45 000		45 000
Testimine ja pilootide läbi viimine	35 000		35 000
AI eksperdi kulud	40 000		40 000
KOKKU			1 055 000 eurot

8. Võimalikud lahenduste pakkujad

Tooge välja võimalikud hankepartnerid, kes soovitud lahendussuunas tooteid/ teenuseid/ pakuvad.

• Otsige ja nimetage võimalikke probleemile lahenduste pakkujaid (nt erinevate valdkondade eksperdid, teadlased, ettevõtted, kes on probleemi lahendamiseks varasemalt tegelenud). Mõelge nii Eesti kui rahvusvaheliste pakkujate peale.

- Hankepartnerid:
 - Píksel OÜ – Spoku teenusepakkuja, kes pakub Eestis ainsana teenuse digitaliseerimise standardlahenduskeskkonda üle 50 KOVile.
 - eRegistrations pakkuja – rahvusvaheline teenuse digitaliseerimise infosüsteemi pakkuja
 - Eesti keskmised ja suuremad IT teenusepakkujad (nt Nortal, Helmes, jne)
- Ekspertid
 - Õiguslane ekspert – nt mõne piloteeriva KOVi jurist
 - Andmekaitse valdkonna ekspert – nt mõne piloteeriva KOVi andmekaitse spetsialist
 - Tehisintellekti eksperdid, nt MindTitan, ülikoolide AI teadlased

- Väline teenuse digitaliseerimise ekspert – kaks valikut:
 - Diana Lõhmus, varasemalt töötanud Saaremaa vallas teenuse digitaliseerimise valdkonnas, hetkel töötab Pikselis Spoku tiimis
 - Ingmar Vali – eRegistrations ekspert, kes on rahvusvaheliselt aidanud digiteenuseid luua.

9. Projekti meeskond ja töökorraldus

Tooge välja projekti edukaks elluviimiseks kaasatavad või vajalikud osapooled (asutused ja/või inimesed) ning täiendav ekspertiis, mida meeskonda juurde vajate.

- Kirjeldage rollide ja töö jaotust projektimeeskonnas.
- Kirjeldage projekti juhtimise korraldust.
- Märkige ära, kui suure koormusega projektijuht (võimalusel ka teised võtmeisikud) projekti panustavad.
- Kirjeldage, missugust täiendavat ekspertiisi tuleb juurde kaasata (nt tehniline ekspertiis, andmekaitse), mis on meeskonnaliikmete poolt katmata.

NB! Kui nimetate konkreetseid meeskonnaliikmeid, siis nendega (või nende juhtidega) peab olema projektis osalemine läbi räägitud!

Projektijuht (ELVL) – Annemarii Hunt ning Katrin Rajamäe-Soosaar: vastutab projekti üldise strateegilise juhtimise, ajakava järgimise ja tulemuste saavutamise eest. Projektijuht viib läbi riigihanked (koostöös Riigikantselei ja EIS-iga), koordineerib piloteerivate KOV-ide tegevust ning on keskne kontaktisik arenduspartnerile ja Riigikantseleile (1,0 koormus). Koormust jagatakse Annemarii ja Katrini vahel, kus Annemariil on juhtroll ning Katrinil toetav roll.

KOVidest teenuse arendajad, kes pakuvad sisendit teenusprotsesside ja õigusaktide kohta. Nende roll on AI-agendi piloteerimine reaalses töökeskkonnas, lahenduse valideerimine ning osalemine metoodilises võrdlusemõõtmises (käsitsi vs AI-agendi abil seadistamine) – Viimsist Kristi Berggren, Pärnu – Anu Umbleja, Tartu – Karin Valk, Saue – Indrek Eensaar, Türi vallast Eleana Palling.*

* Kõigi nimetatud meeskonnaliikmetega on osalemine ja projektile kuluv ajaline ressurss läbi räägitud.

Projekti juhtimise korraldus:

Projekti suunamiseks moodustatakse juhtrühm, kuhu kuuluvad ELVL-i projektijuhid, piloteerivate KOV-ide esindajad ja Riigikantselei innovatsioonivaldkonna nõunik

Juhrühm koguneb kord kuus, et vaadata üle etappide täitmine (tulemuspõhine seire) ja kinnitada vahetulemused.

Operatiivjuhtimised toimuvad iganädalased töökoosolekud projektijuhid, arenduspartneri ja konkreetse etapi eest vastutavate KOV-ekspertide vahel, et tagada iteratiivne arendus ja kiire tagasiside AI-lahenduse kvaliteedile.

Täiendav ekspertiis (kaasatakse sisseostetava teenusena):

Arenduspartner (Hankija kaudu kaasatav meeskond): nemad vastutavad agendi tehnilise ülesehituse, masinõppe mudelite treenimise ja kasutusel oleva süsteemide liidestuste kirjelduse loomise eest.

Tehniline arhitekt / AI ekspert (Välispartner/Hankija): vastutab agendi tehnilise ülesehituse, masinõppe ja X-tee integratsioonide eest.

Teenuste digitaliseerimise ekspert (Välispartner/Hankija): ekspert, kellel on kogemusi teenuse digitaliseerimisel (teenusepakkuja rollis).

Andmekaitse ja õigusekspert: analüüsib, kas AI poolt väljapakutavad lahendused on kooskõlas haldusmenetluse ja isikuandmete kaitse seadustega. Võimalusel kasutatakse piloteeritavate KOVi enda spetsialiste.

Teenusedisainer / UX spetsialist: tagab, et agendi kasutajaliides oleks KOV ametnikule intuiitivne ja ei nõuaks tehnilisi eriteadmisi.

10. Projekti tulemuste elluviimine

Kirjeldage oma valmisolekut ja võimekust pärast katseprojekti edukat lõppu projekti tulemusi kestlikult ellu viia.

- Kas projekti tulemuste edasine arendus ja kasutuselevõtt seostub asutuse prioriteetsete tegevustega, on tööplaanis vms?
- Kas tulemuste hilisemaks elluviimiseks vajalik rahastus ja muud ressursid on olemas või tegeletakse selle leidmisega?
- Tooge välja olulisemad riskid projekti tulemuste hilisemal kasutuselevõtul. Kuidas plaanite neid riske maandada?
- Kirjeldage, kas ja mil määral on tulemused skaleeritavad ning kasutatavad avalikus sektoris laiemalt.

Projekti tulemuste edasine arendamine ja kasutuselevõtt on otseselt seotud Eesti Linnade ja Valdade Liidu eesmärgiga toetada kohalike omavalitsuste teenuste digitaliseerimist ning parandada avalike teenuste kättesaadavust üle Eesti. Projekt täiendab ELVL-i käimasolevaid tegevusi KOV teenuste platvormi arendamisel ning aitab luua eeldused selleks, et omavalitsused saaksid oma teenuseid kiiremini ja väiksema ressursikuluga digitaliseerida.

Katseprojekti käigus loodav tehisintellektil põhinev digitaliseerimise agent on kavandatud sellisel, et seda oleks võimalik integreerida olemasolevatesse digiteenuste loomise keskkondadesse

Projekti tulemuste edasiseks arendamiseks vajalike ressursside leidmiseks plaanitakse kasutada nii omavalitsuste omafinantseeringut kui ka täiendavaid riiklikke ja Euroopa Liidu rahastusvõimalusi. Samuti plaanis on integreerida lahendus olemasolevatesse turul kasutatavatesse KOV-i digiteenuste platvormidesse, mis võimaldaks tagada lahenduse jätkusuutliku arendamise ja haldamise.

Peamised riskid projekti tulemuste hilisemal kasutuselevõtul on seotud kasutajate usaldusega tehisintellekti vastu, lahenduse integreerimise keerukusega olemasolevatesse infosüsteemidesse ning võimalike muudatustega õigusruumis või andmekaitseõuetes. Nende riskide maandamiseks rakendatakse projekti jooksul inimese kontrolli põhimõtet (human-in-the-loop), kaasatakse aktiivselt lõppkasutajaid ning kasutatakse avatud standardeid ja modulaarset arhitektuuri, mis võimaldab lahendust paindlikult edasi arendada.

Lahendus on kõrge skaleeritavusega. Kuna agent ei ole seotud ühe konkreetse teenuse või valdkonnaga, saab seda kasutada erinevate kohalike omavalitsuste teenuste digitaliseerimiseks. Samuti on lahendust võimalik kohandada teistele avaliku sektori organisatsioonidele, kes tegelevad teenuste pakkumise ja menetlemisega. Pikemas perspektiivis on võimalik kohandada lahendust ka teiste riikide avaliku sektori organisatsioonide vajadustele, kus teenuste digitaliseerimisega seotud väljakutsed on sarnased Eesti omavalitsuste omadega. Projekti edukal elluviimisel on positiivse mõju ka erasektorile, kuna lahendus arendatakse koostöös ettevõtjatega, kes saavad seeläbi uusi äri võimalusi ja kogemusi.

11. Mõju ettevõtlusele

☒ Projekt omab positiivset mõju innovatsioonile ettevõtlussektoris. Kõige otsesemalt väljendub mõju läbi ettevõtete, kes osalevad tegevuste elluviimiseks korraldatavatel hangetel ja/või konkurssidel. Innovatsiooni hankimine avaliku sektori poolt aitab kaasa innovatsioonitegevuste kasvule erasektoris.

12. Seos nutika spetsialiseerumise valdkondadega

- Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukaval 2021-2035 on fookusvaldkonnad, s.o Eesti arenguvajadustele ja -võimalustele vastavad riigi, ettevõtete ja teadusasutuste koostöös eelisarendatavad teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse valdkonnad. Ettevõtluse ja majandusliku arengupotentsiaaliga TAIE fookusvaldkonnad on ühtlasi Eesti nutika spetsialiseerumise valdkonnad (täpsem info: <https://www.hm.ee/korgharidus-ja-teadus/teadus-ja-arendustegevus/taie-fookusvaldkonnad>).
- Kirjeldage teie projekti võimaliku lahenduse seost vähemalt ühe valdkonnaga (rõhuasetusega teadmus- ja tehnoloogiasiidel).

<p>Digilahendused igas eluvaldkonnas (vt teekaarti)</p>	<p>Projekt loob uue digitaalse lahenduse avalike teenuste osutamiseks ja rakendab tehisintellekti esmakordselt kohaliku omavalitsuse tasandil teenuste loomise protsessis. See haakub otse teekaardi prioriteetse alamsuunaga „Digilahendused äriprotsesside innovatsiooni toetamiseks“, kus tehisintellekti ja masinõpet kasutatakse protsesside tõhususe ja tootlikkuse tõstmiseks — käesoleval juhul on „äriprotsessiks“ omavalitsuse teenuse digitaliseerimise töövoog. Samuti panustab projekt alamsuunda „Teadus- ja arendustegevus andmevaldkonna arendamiseks“: agent automatiseerib registritest ja X-tee teenustest andmete pärimise, edendades sellega andmete rist- ja taaskasutust ning once-only põhimõtet. Teekaardi üldised lähtekohad (kasutajakeskne disain ning andmekasutus käsikäes andmekaitse ja turvalisusega) on projekti sisse ehitatud (intuiitiivne kasutajaliides tavaametnikule, „human-in-the-loop“ kontroll). Teadmus- ja tehnoloogiasiidre mõõde seisneb selles, et erasektoris arendatud tehisintellekti vundamentmudelite tehnoloogia tuuakse kohaliku omavalitsuse avalike teenuste loomisse, mis vastab otseselt Eesti tehisintellekti strateegia (kratikava) eesmärgile võimestada avaliku sektori asutusi, kes seni ei ole AI-lahendusi protsessides juurutanud.</p>
<p>Tervisetehnoloogiad ja -teenused (vt teekaarti)</p>	
<p>Kohalike ressursside (toit, puit, maapõueressursid, teisene toorme ja jäätmed) väärindamine (vt teekaarti)</p>	
<p>Nutikad ja kestlikud energialahendused (vt teekaarti)</p>	

13. Seos strateegias Eesti 2035 toodud arenguvajadustega

- Selgitage, kuidas panustavad projekti tegevused ja valitud lahendussuund “Eesti 2035” strateegias kirjeldatud arenguvajadustesse.
- Tooge välja, kui projekti tegevused panustavad muudesse olulistesse valdkondlikesse arengukavadesse või -dokumentidesse.

Projekt panustab kõige otsesemalt strateegilisse sihti „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik”. Selle sihi saavutamise eeldab, et avalikud teenused on kvaliteetsed, inimkesksed ja kättesaadavad sõltumata inimese elukohast ning et riik võtab teenuste osutamisel kasutusele uusi tehnoloogiad. Tehisintellektil põhinev digiteenuse loomise agent võimaldab kohalikel omavalitsustel pakkuda elanikele senisest kiiremini iseteeninduslikke ja proaktiivseid teenuseid ning vähendab teenuse loomiseks ja menetlemiseks kuluvat halduskoormust. Agendi tugi registritest ja X-tee teenustest andmete automaatsel pärimisel toetab otseselt once-only põhimõtet, mille kohaselt kogutakse inimeselt andmeid vaid üks kord.

Eesti 2035 toob ettevõtluskeskkonna arenguvajadusena esile, et tööjõu tootlikkus on Eestis kasvanud piirkondlikult ebaühtlaselt ja alla oodatud tempo ning et tootlikkust suurendaks uute tehnoloogiate laialdasem kasutuselevõtt, mis on seni jäänud tagasihoidlikuks. Projekt rakendab tehisintellekti avaliku sektori tootlikkuse tõstmiseks: see vähendab digiteenuse loomisele kuluvat aega hinnanguliselt vähemalt 70% ja võimaldab sama ressursiga digitaliseerida oluliselt rohkem teenuseid. Sellega panustab projekt ka sihti „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik”, luues avaliku sektori nõudluse kaudu tõuke tehisintellekti lahenduste arendamisele erasektoris.

Strateegia rõhutab läbivalt vajadust vähendada piirkondade sotsiaal-majanduslikku ebavõrdsust ning lähtuda piirkondlike eripärade ja vajadustega arvestavast teadmispõhisest lähenemisest. Praegu sõltub omavalitsuse digiteenuste tase suuresti tema suurusest, eelarvest ja tehnilisest kompetentsist, mis tekitab elanike jaoks ebavõrdse ligipääsu avalikele teenustele. Valitud lahendussuund — skaleeritav, kõigile omavalitsustele kättesaadav SaaS-põhine agent — muudab digiteenuste loomise jõukohaseks ka väikese võimekusega omavalitsustele ilma eraldi tehniliste spetsialistideta. Nii ühtlustab projekt teenuste kättesaadavust üle Eesti ja vähendab piirkondlikku ebavõrdsust.

Eesti 2035 arenguvajadustes on kesksel kohal ka rahvastiku vananemine ja tööealiste arvu vähenemine, mis suurendab survet avalike teenuste osutamisele väiksema personaliga. Agent pakub võimalusi automatiseerida korduvaid haldustoiminguid ja vähendab sõltuvust tehnilistest spetsialistidest, võimaldades omavalitsustel toime tulla tööjõupuuduse tingimustes ning suunata ametnike aega tehnilistelt toimingutelt elanike sisulisele nõustamisele.

Lisaks strateegiale „Eesti 2035” panustavad projekti tegevused järgmistesse valdkondlikesse arengudokumentidesse:

Digiühiskonna arengukava 2035 — eesmärk tagada parim digiriigi kogemus ning kvaliteetsed ja kättesaadavad avalikud teenused; projekt arendab seni nõrgemini kaetud kohaliku omavalitsuse tasandi digiteenuste loomise võimekust.

Eesti tehisintellekti strateegia (kratikava) — eesmärk võimestada avaliku sektori asutusi tehisintellekti kasutuselevõtul, eelkõige neid, kes seni AI-lahendusi juurutanud ei ole; projekt toob inimkeskse ja usaldusväärse tehisintellekti („human-in-the-loop”) kohaliku omavalitsuse teenuste loomisse.

TAIE arengukava 2021–2035 nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonna „Digilahendused igas eluvaldkonnas” kaudu (vt jaotis 12).

14. Avalike ülesannete täitmine projekti elluviimisel

- *Selgitada ning tuua välja seosed ja viited, missuguse seaduse, määruse, haldusakti või lepingu alusel täidab ideekavandi esitaja asutus innovatsiooniprojekti ellu viies avalikke ülesandeid.*
- *Kui ideekavandi esitaja on MTÜ, siis selgitada, kuidas ta pakub otsest avalikku teenust (loe [Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused–Riigi Teataja](#), §2 lg2).*

Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL) on üleriigiline omavalitsusliit, mille seadusest tulenevaks eesmärgiks on esindada omavalitsuste huve ja aidata kaasa nende arengule (Kohaliku omavalitsuse

korralduse seadus). KOV-idel on seadusjärgne kohustus pakkuda elanikele avalikke teenuseid (sotsiaalabi, planeerimine, haridus jne). Antud projekt aitab ELVL-il täita oma rolli omavalitsuste haldussuutlikkuse tõstjana, pakkudes KOV-idele uudeid keskseid tööriistu seadusest tulenevate avalike teenuste kiiremaks, kvaliteetsemaks ja kättesaadavamaks osutamiseks.

15. Rahastus mitmest allikast

- *Kas probleemi lahendamiseks või planeeritud lahenduse katsetamiseks on taotletud või taotletakse toetust teistest rahastamisallikatest?*
- *Kui jah, siis tuua välja rahastusallikas, summa ja tegevused ning kas toetus on taotlemisel või projekt on saanud rahastusotsuse.*

Käesoleva katseprojekti rahastamiseks ei ole taotletud ega taotleta toetust teistest rahastamisallikatest

Kinnitused

- Oleme teadlikud, et Riigikantselei võib saata ideekavandi eksperthinnangu saamiseks valdkonna ekspertidele.
- Kinnitan, et esitatud innovatsiooniprojekt on teiste partnerite juhtkondadega kirjalikult kooskõlastatud.

Allkirjastamine

- Ideekavand tuleb allkirjastada projekti esitava(te) asutus(t)e allkirjaõigusliku juhtkonnaliikme poolt (nt kantsler, asekanstler, KOVi juht, KOVi volikogu esimees, ministeeriumi allasutuse juht/asejuht vms) ja saata riigikantselei@riigikantselei.ee.

ⁱ **Katsetamine** vastab küsimusele: *kas see töötab? Katsetuse puhul ei vaadata alati, kas lahendus praktiliselt toimib.*

Piloteerimine vastab küsimusele: *kas see töötab päriselus ja on mõistlik kasutusele võtta? Hinnata praktilist toimivust.*

Eksperiment: *Igasuguse eksperimendi eesmärk on kontrollida hüpoteese **põhjuslike seoste** kohta. Eksperiment on selline katse, mis on kavandatud põhjuslike seletusteni jõudmiseks: kui teeme x siis juhtub y.*

Prototüüp on masina, seadme või mingi rakenduse esialgne teostus, algne mudel, mida edasi arendatakse.